

Wyrok z dnia 23 czerwca 1999 r.

II UKN 18/99

Adwokat - emeryt wojskowy podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania indywidualnie zawodu adwokata i w związku z tym obowiązany jest opłacać składki na ubezpieczenie społeczne.

Przewodniczący: SSN Roman Kuczyński, Sędziowie: SN Stefania Szymańska (sprawozdawca), SA Krystyna Bednarczyk.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 czerwca 1999 r. sprawy z wniosku Bogdana J. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w P. o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 7 października 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 20 stycznia 1998 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy Bogdana J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w P. z dnia 10 maja 1996 r., w której stwierdzono, iż wnioskodawca podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania indywidualnie zawodu adwokata.

Wnioskodawca jest emerytem wojskowym, pobierającym emeryturę z Wojskowego Biura Emerytalnego. Jednocześnie wykonuje zawód adwokata w oparciu o zgodę Ministra Sprawiedliwości.

Organ rentowy, powołując się na przepisy ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.), stwierdził, że Bogdan J. z tytułu prowadzonej kancelarii adwokackiej podlega ubezpieczeniu społecznemu.

Sąd Wojewódzki, powołując się na art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz.U. Nr 16, poz. 124 ze zm.), zajął stanowisko, że wszyscy

adwokaci wykonujący zawód w kancelariach adwokackich lub spółkach cywilnych mają obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Obowiązek ubezpieczenia adwokatów wykonujących zawód indywidualnie Sąd wywiódł również z przepisów ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych i § 43 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330 ze zm.). Stwierdzając brak uregulowań prawnych umożliwiających wyłączenie spod ubezpieczenia społecznego adwokatów wykonujących zawód indywidualnie i będących emerytami wojskowymi, Sąd Wojewódzki oddalił odwołanie.

Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem oddalił apelację wnioskodawcy. Sąd podkreślił w motywach wyroku, iż poza sporem pozostaje, że adwokaci wykonujący zawód indywidualnie podlegają ubezpieczeniu społecznemu bez względu na wiek lub ustalone prawo do świadczenia emerytalno-rentowego. Obowiązku tego nie kwestionuje wnioskodawca, a podnosi jedynie, że nie może to odnosić się do adwokata-emeryta wojskowego. Zagadnienie prawne odnoszące się do istnienia obowiązku podlegania ubezpieczeniu przez adwokata prowadzącego indywidualną kancelarię, który nabył uprawnienia emerytalne, rozstrzygnął już Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 stycznia 1992 r., II UZP 16/91 (OSNCP 1992 z. 5, poz. 66). Nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca, będąc adwokatem wykonującym zawód indywidualnie, podlega przepisom ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze, w związku z czym mają do niego zastosowanie również przepisy art. 4 ust. 3 oraz art. 24 w związku z art. 37 tej ustawy, regulujące obowiązek ubezpieczenia społecznego. Stosownie do art. 4 ustawy z 25 stycznia 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, przez cały okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu istnieje obowiązek płacenia składek. Ustawodawca przewidział też, kto bądź w jakich sytuacjach nie podlega ubezpieczeniu społecznemu. Poza sporem pozostaje, że uregulowania z tego zakresu nie odnoszą się do wnioskodawcy. W tych warunkach bezzasadny jest zarzut naruszenia prawa materialnego przez Sąd Wojewódzki. Nie można odmówić słuszności twierdzeniu wnioskodawcy – stwierdził dalej Sąd Apelacyjny – o występowaniu luki prawnej. Wykładnia norm prawnych mających w sprawie zastosowanie, a omówionych wyczerpująco przez Sąd Wojewódzki, nie może jednak prowadzić do skutku zamierzonego przez wnioskodawcę, tym

bardziej że obowiązujące nadal, zwłaszcza w pracowniczych ubezpieczeniach społecznych zasady wymiaru składek są tylko luźno powiązane z zasadami wymiaru świadczeń. W tych warunkach powoływanie się wnioskodawcy na ponoszenie, poprzez opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, jedynie nakładów bez uzyskiwania korzyści, nie może prowadzić do ustalenia ustania obowiązku opłacania składki.

W kasacji skarżący zarzuca naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię, a w szczególności uwzględnienie wyłącznie przepisu art. 4 ustawy z 25 stycznia 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych w związku z art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze – „zapewniających interes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych”, natomiast całkowite pominięcie przepisu art. 1, 2 i 3 ustawy z 25 stycznia 1986 r. oraz art. 24 ust. 1, 2 i 4 pkt 2 ustawy z 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze, „zapewniających interes wnioskodawcy a nie wykonywany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych”.

W związku z powyższym wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i uznanie, że nie podlega ubezpieczeniu społecznemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu w rozpatrywanej sprawie jest kwestia, czy adwokat będący emerytem wojskowym, pobierający świadczenie emerytalne z Wojskowego Biura Emerytalnego, podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania indywidualnie zawodu adwokata, w związku z czym jest obowiązany opłacać składki na ubezpieczenie społeczne. Przede wszystkim należy podkreślić, iż zgodnie z utrwalonym i jednolitym orzecnictwem Sądu Najwyższego, adwokat wykonujący zawód indywidualnie i mający uprawnienia emerytalne, podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, gdyż prowadzenie indywidualnej kancelarii adwokackiej nie jest działalnością gospodarczą podlegającą ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 października 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.). Stanowisko takie, zaprezentowane w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 stycznia 1992 r., II UZP 16/91, zostało potwierdzone w szeregu późniejszych orzeczeń. Skład orzekający w niniejszej sprawie podziela to stanowisko. Dlatego nie ma znaczenia podnoszony w kasacji argument, że inny or-

gan rentowy zwalnia niektórych adwokatów – emerytów z obowiązku płacenia składek na ubezpieczenie społeczne „w zamian za rezygnację naliczania kolejnego roku pracy”.

Jako główny argument przeciwko stanowisku Sądów obu instancji skarżący podnosi to, iż w zamian za płacenie składek na ubezpieczenie społeczne nie przysługują mu, jako emerytowi wojskowemu, żadne świadczenia z ubezpieczenia społecznego pracowników, a więc zostaje zachwiana zasada ekwiwalentności między składką na ubezpieczenie, a wysokością świadczenia, co z kolei narusza zasadę równości obywateli wobec prawa, w szczególności w porównaniu z adwokatami pobierającymi świadczenia emerytalno-rentowe według zasad określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników.

Ustosunkowując się więc do tego zarzutu należy podkreślić, iż przed 1 stycznia 1999 r. zasada ekwiwalentności między składką na ubezpieczenie społeczne a wysokością świadczenia w wielu wypadkach nie była realizowana; dotyczyło to przede wszystkim wszystkich pracowników uzyskujących dochody w wysokości powyżej 250% wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczeń, co nadal występuje w odniesieniu do tych świadczeniobiorców. Jeżeli zaś chodzi o emerytów wojskowych, to ustawodawca dopuścił możliwość doliczenia emerytowi okresu zatrudnienia do wysługi emerytalnej, ale tylko na zasadach określonych w art. 14 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36). Jednym z warunków jest pobieranie emerytury w wysokości niższej niż 75% podstawy jej wymiaru, tj. kwoty, której nie może przekraczać kwota emerytury bez dodatków (art. 18). Kwestia doliczenia emerytom wojskowym okresów zatrudnienia jest więc uregulowana odrębnymi przepisami. Powyższe przemawia przeciwko stanowisku skarżącego, do czego przychylił się Sąd Apelacyjny, o występowaniu luki prawnej. Adwokat, będący emerytem wojskowym, może więc korzystać z tych świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, które nie są wyłączone na podstawie odrębnych przepisów, gwarantujących z reguły korzystniejsze świadczenia.

Wbrew wywodom zawartym w kasacji, nie jest więc uprawniony pogląd, że adwokaci – emeryci wojskowi nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu, a więc nie są obowiązani do płacenia składek na ubezpieczenie. Zaakceptowanie poglądu skarżącego doprowadziłoby do zróżnicowania sytuacji prawnej adwokatów – emery-

tów w zależności od tego, z jakiego systemu emerytalnego pobierają świadczenie, do czego brak jest podstawy w przepisach prawa powołanych prawidłowo przez Sądy obu instancji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy stwierdza, że nie jest uprawniony zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów powołanych w kasacji, w związku z czym kasacja jako pozbawiona usprawiedliwionych podstaw podlega oddaleniu na mocy art. 393¹² KPC.

=====